

Loos-en-Gohelle

Een model voor duurzame ontwikkeling en biolandbouw

Loos-en-Gohelle is een stadje in Noord-Frankrijk, dat over heel dat land als een "model voor duurzame ontwikkeling" beschouwd wordt ("ville pilote du développement durable"). Bovendien vervult deze plek een belangrijke voortrekkersrol op het gebied van duurzame voeding en biolandbouw.

Loos-en-Gohelle ligt zowat letterlijk in de schaduw van de stad Lens, waar we onder meer een opvallende recente afdeling van een beroemd kunstmuseum uit Parijs ontdekken, meer bepaald het Louvre-Lens, dit alles op een 65-tal kilometer ten zuidwesten van Kortrijk.

In de negentiende en de twintigste eeuw werd het landschap rondom Loos-en-Gohelle grotendeels gedomineerd door steenkoolmijnactiviteiten. In het jaar 1986 werd hier echter de laatste mijnschacht afgesloten. De belangrijkste getuigen uit die periode zijn nu vooral mijnwerkershuizen, de gebouwen van de voormalige schachten 11/19 en de twee hoogste terrils ofwel steenkoolafvalbergen van Europa.

Duurzame ontwikkeling

De grote bezieler achter het project om dit stadje tot een "laboratorium voor duurzame ontwikkeling" uit te bouwen luistert naar de naam Jean-François Caron. Deze erg populaire groene burgemeester kwam hier aan het bewind in het jaar 2001, en werd telkens met een grote meerderheid herverkozen in 2008, 2014 en 2020. Reeds kort na zijn verkiezing als "gewoon" gemeenteraadslid in 1995 kon hij zijn collega's ervan overtuigen om de eerste belangrijke duurzame maatregelen te stemmen – zoals de opvang en de opslag van regenwater voor het gebruik van de gemeentelijke diensten, dit in een streek waar het grondwater stevig door de mijnbouw vervuild was. Vervolgens startte deze gemeente aan de geleidelijke afbouw van het gebruik van pesticiden, wat eveneens op termijn een gunstige invloed uitoefende op de kwaliteit van het grondwater. En vanaf het jaar 1997 moeten alle sociale nieuwbouwwoningen in deze gemeente energiezuinig zijn en aldus aan strenge ecologische normen voldoen (om nog een bouwvergunning te kunnen krijgen).

De dorpskerk, waarvan het dak op een vrij harmonieuze manier met zonnepanelen bekleed werd.

De voormalige mijngebouwen van de site 11/19 worden nu vooral door duurzame bedrijven bewoond.

Energie

Met het einde van de mijnbouw verdween ook de gratis verwarming voor de bewoners van de talrijke charmante, maar slecht geïsoleerde mijnwerkerswoningen. De gemeente Loos-en-Gohelle stimuleert daarom niet alleen actief de renovatie, maar ook de isolatie van deze leefruimtes. In heel wat gevallen daalt de energierekening als gevolg hiervan met niet minder dan 90 procent, ofwel gemiddeld 1300 euro per jaar. De basisfilosofie van deze gemeente is dan ook dat duurzame vooruitgang ook tot sociale vooruitgang moet kunnen leiden.

Intussen werd tevens het grootste deel van de straatverlichting door energiezuinige ledlampen vervangen. Achter dit ecologisch model schuilt ook een economisch model: via een voorzichtig investeringsbeleid in duurzame maatregelen zorgen de energiezuinige resultaten ervoor dat er zowat jaarlijks nieuwe besparingen gerealiseerd kunnen worden, waardoor er geld blijft vrijkomen voor toekomstige duurzame initiatieven. Vrij handig voor een gemeente waar 60 procent van de bijna 7000 inwoners niet-belastingplichtig zijn.

Hét visuele symbool van deze aanpak is de dorpskerk, waarvan het dak in 2013 op een vrij harmonieuze manier met zonnepanelen bekleed werd. Van de nood – de dringende renovatie van dat dak – werd een deugd gemaakt, die nu zowat 5000 euro per jaar aan verkochte elektriciteit aan de gemeentekas toevoegt.

Mijnerfgoed

Jean-François Caron is ook de man die ervoor zorgde dat een groot deel van het voormalige Noord-Franse mijnbekken in 2012 door de Unesco als “evoluerend werelderfgoed” erkend werd. Hierbij is het de bedoeling om de restanten van dat mijnverleden niet alleen zoveel mogelijk te bewaren, maar ook om ze een onderdeel te laten worden van een duurzame aanpak, waarbij de negatieve erfenis van het steenkooltijdperk (vervuiling, sociale achterstand...) zoveel mogelijk opgeruimd wordt.

Na een jarenlang verzet kon de gemeente Loos-en-Gohelle de sloop van de gebouwen bij de mijnschachten 11/19 en de verwijdering van de twee terrils door de Franse staat verhinderen. Nu herbergt de site 11/19 onder meer een opleidingscentrum voor duurzaam bouwen (Apprentis d’Auteuil), een infocentrum rond duurzame ontwikkeling (www.cerdd.org), een stimuleringscentrum voor duurzame bedrijven (www.cd2e.com) en een testcentrum voor bewegende zonnepanelen (LumiWatt).

Deze filosofie ontmoeten we eveneens in de beweging van zwart (steenkool) naar groen. Zo worden de wandelpaden naar de 188 meter hoge steenkoolberg 74A op dit moment gerenoveerd. Verder

realiseerde deze gemeente tevens 15 kilometer wandelwegen die op een fraaie manier met groene aanplantingen (hagen, houtkanten...) bekleed werden.

Voeding en biolandbouw

Maar Loos-en-Gohelle realiseerde ook een ambitieus voedingsplan (vanaf het jaar 2012).

Zo kon deze gemeente in 2012-2013 een 15-tal hectaren grond kopen van een landbouwer die geen opvolger vond. Vervolgens werd deze grond ter beschikking gesteld van de andere landbouwers in deze gemeente. Maar dit gebeurde wel onder speciale condities: elke landbouwer mocht deze gemeentegrond gratis (zonder huur) gebruiken, op voorwaarde dat het om biologische landbouw ging. Bovendien moest per hectare gebruikte gemeentegrond tevens een hectare landbouwgrond op de eigen boerderij naar bio omgezet worden.

Door dit verdubbelingsprincipe kende de biolandbouw hier dan ook een snelle groei. Intussen is reeds 12,5 procent van de totale beschikbare landbouwgrond bio geworden, zijnde 100 van de 800 hectaren, met 5 van de 15 actieve landbouwers. Deze bioboeren werken tevens samen binnen de vereniging BioLoos en delen tevens het gebruik van landbouwwerktuigen en –machines. Ook de schoolkantine van de gemeente serveren nu voor honderd procent biologische producten.

In 2019 leidde een rondvraag bij een aantal bewoners van Loos-en-Gohelle ertoe dat de plaatselijke superette “8 à Huit” een afdeling met onverpakte bioproducten “en vrac” in het leven riep.

De dynamische vereniging Anges Gardins) zoekt dan weer zoveel mogelijk ongebruikte terreinen zoals verwaarloosde tuinen op om die voor de kweek van bioproducten in te zetten. Hun wekelijkse “paniers” ofwel pakketten met groenten en fruit (volgens een abonnementssysteem) zorgen dan ook voor een gevoelige democratisering van de prijs van lokale bioproducten.

De sociale aanpak van deze vereniging kan de bezoeker zelf opsnuiven in Ménadel et Saint-Hubert, het oudste dorpscafé, dat nu een “tiers-lieu” is, ofwel een “derde ontmoetingsplek” tussen de woon- en de werkomgeving, en waar alle geserveerde dranken en maaltijden uiteraard volledig biologisch van oorsprong zijn. Verder herbergt deze plek tevens een soort permanente overdekte markt. Dit is dan ook het ideale startpunt voor een biorijke verkenning van deze gemeente...

Meer info op www.loos-en-gohelle.fr , www.louvreleens.fr , www.terredegoehelle.fr , www.microfermecocagne.fr

De hoogste steenkoolbergen van Europa.

De biologische landbouwtuinen van de vereniging Les Anges Gardins.

